

Jaarverslag 2013 AWN

Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie

Inhoudelijk en Financieel

Samenstelling en rooster van aftreden leden Hoofdbestuur

Naam	benoemd	herbenoemd	aftredend in
Kees Daleboudt	2008	2012	2016
Fred van den Beemt	2008	2012	2016
Ruud Raats	2009	2013	2017
Tonnie van de Rijdt-v.d. Ven	2010		2018
Akke de Vries-Oosterveen	2010		2018
Wim Schennink	2011		2019
Jan Venema	2012		2020
Paul van Wijk	2012		2020
Harmen Spreen	2013		2021
Henk Hegeman	2014		2022

De adressen van het bestuur staan op blz. 31

Jaarverslagen hoofdbestuur en werkgroepen vanuit het bestuur

Bijdragen aan kennis

Eén van de speerpunten van het bestuur is, blijven bijdragen aan kennis over archeologie. Helaas lukt het nog steeds niet goed om de werkweken goed te organiseren. We blijven ons best doen en gelukkig zijn er ook nog een aantal andere initiatieven.

Bram van de Band (afd. 7) vraagt nu subsidies wegvallen en we niet willen inleveren op de inhoudelijke kwaliteit of er al iets meer duidelijkheid bestaat hoe het financiële plaatje voor de toekomst er uit ziet? Een mogelijkheid is om als lid van een werkgroep veldwerk te verrichten en meedraaien in professionele organisaties.

Wat we nog aan subsidies kunnen krijgen, zijn project subsidies en niet voor lopende activiteiten. Dat maakt het lastig om een basisvoorziening voor deskundigheidsbevordering extra gefinancierd te krijgen. Voor het project educatie voor vrijwilligers hebben we wel subsidie ontvangen. Dat is een project om vooral een curriculum te maken wat wij belangrijk vinden, wat een basispakket moet zijn voor alle leden. Dat willen wij in de toekomst graag aan gaan bieden.

Het meewerken met bedrijven wordt zoveel mogelijk gestimuleerd. De overeenkomsten met beide NVAO aangesloten bedrijven zijn gemaakt en we ook hebben geïnventariseerd hoeveel afdelingen samenwerken. RAAP is één van de grote bedrijven die veel met vrijwilligers samenwerkt. Belangrijk is om als afdeling zelf contacten te leggen.

Aly Dijkstra (afd. 18) geeft aan als er een opgraving gedaan moet worden en de regioarcheoloog in zijn pakket van eisen stelt dat er met de AWN contact moet worden opgenomen over eventueel onbekende vondsten in het gebied en het commerciële bedrijf verplicht wordt het eindrapport ook aan de afdeling ter beschikking te stellen, gaat het werken.

Dit is een belangrijk onderwerp maar helaas zijn er niet overal in Nederland regioarcheologen. Hij of zij kan een stimulerende en faciliterende rol kan spelen om vrijwilligers en bureaus meer aan elkaar te verbinden. Het advies is, zorgen dat je de regioarcheoloog kent en er goede contacten mee hebt, dan zijn er al een aantal grote stappen gezet. De bereidheid bij de bedrijven is er vaak wel maar het is ook lastig voor hen omdat ze vaak niet weten waar afdelingen zitten.

Ton van Bommel (afd. 12) meldt dat de afdeling goede contacten heeft opgebouwd met de provinciale organisatie. Je moet vooral laten zien wat je kunt, laten zien dat je trouw bent, afspraken nakomt en als je het goed doet, kun je voor zo'n organisatie ook kosten besparen. In ieder geval kunnen ze dan meer doen dan dat volgens het PVE mogelijk was.

Project educatie vrijwilligers

Er zijn voor dit project twee stagiaires van de HAN en die lopen stage bij de AWN en zijn gekoppeld aan afd. Arnhem. Zij ontwikkelen een curriculum en we hebben als AWN hiervoor een subsidie van € 5000, -. Zij doen dat onder begeleiding van Jan Coenraads, Wim Schennink en docenten van de HAN. Daarnaast worden zij ook nog begeleid door een groep van deskundigen die binnenkort bij elkaar komen. Dat zijn beroepsarcheologen en AWN-leden die een blik werpen op het resultaat. Een aantal mensen is al benaderd door middel van een enquête waarin zij gevraagd worden wat zij vinden dat AWN-leden als basiskennis moeten hebben.

Overleg met RCE

Het overleg met het RCE gaat periodiek door. De laatste tijd vooral met het project archeologie voor gemeenten dat door de RCE wordt uitgevoerd en waar we als AWN betrokken zijn. De RCE gaat een handreiking voor de gemeenten ontwikkelen.

Henk Hegeman (afd. 6) vraagt of er al een inventarisatie is gedaan welke gemeenten hun erfgoedverordening nog niet op orde hebben.

Dat is niet bekend. De Erfgoedinspectie heeft onlangs een rapport uitgebracht waarin ze gemeenten hebben gevraagd wie een archeologiebeleid hebben. Die gemeenten zijn verder onderzocht maar er is nog geen goed beeld van welke gemeenten wel of niet een eigen beleid hebben. De rol van de inspectie gaat veranderen. Het toezicht gaat voor een deel naar de provincies. De inspectie heeft dit onderzoek als een nulmeting uitgebracht voor de overdracht van het toezicht aan provincies hen doet daar een aantal aanbevelingen voor.

Herkenbaarheid als AWN-lid

Het bestuur heeft hier het afgelopen jaar niet veel aan gedaan. Hiermee wordt gewacht tot na afronding van het project educatie van vrijwilligers. Geadviseerd wordt ook eigen initiatieven te ontplooiën.

Kennis uitdragen

De werkgroep Educatie gaat door met het ontwikkelen van lesmateriaal.

We zien sinds het complete lespakket archeologie op school op de website staat dat scholen het complete pakket bestellen. Er komen verzoeken naar de afdelingen toe om een pakket met scherfmateriaal te maken of iets wat past bij het lessenpakket. Gaat de afdeling zelf voorlichting geven op de scholen dan kunnen zij daar een bedrag voor vragen. Afd. Noord vraagt daar € 50,- voor en dat is geen enkel probleem voor de scholen.

Irmel Dolman (afd. 11) geeft voorlichting vanuit afd. Lek en Merwestreek. Alle scholen krijgen een budget voor buitenschoolse activiteiten. Tot nu toe heeft de afdeling het altijd gratis gedaan maar dit jaar heeft men wel een bijdrage gevraagd en volgend jaar wordt een bijdrage gevraagd conform wat de archiefdienst ook vraagt. Een bijdrage van 1 euro per leerling is voor scholen gangbaar.

Met de NJBG is vorig jaar een samenwerkingsovereenkomst gesloten en worden activiteiten nu meer gecombineerd. Dit jaar is er bijvoorbeeld een zomerkamp voor kinderen in de leeftijd van 9 tot 15 jaar in Borger. Dit kamp wordt in zeer nauwe samenwerking georganiseerd. De NJBG trekt het project en de AWN helpt mee.

Monografieën

Dit jaar is er samen met de afd. Zeeland een monografie uitgebracht en dat is tevens voorlopig de laatste. Financieel wordt het een groot risico.

Limesproject

Henk Hegeman (afd. 6) wil graag weten hoe het Limesproject loopt.

Het Limesproject is een interprovinciaal project tussen Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland. De projectgroep heeft een inventarisatie gemaakt van wat er nu al zichtbaar is langs de Limes. Boven de grond is een aantal dingen al goed op de rails gezet. Zij willen veel meer zaken op de rails krijgen en beschikken over een begroting van €1.000.000,-. Dit bedrag is beschikbaar gesteld door de RCE en de provincies. Voor een beperkt aantal mensen is een inventarisatie beschikbaar maar is in ieder geval bij Wim Schennink te bestellen. Het doel is om het Romeinse verleden langs de Romeinse grens aan te laten sluiten bij de Duitse-, de Roemeense-, de Hongaarse-, en de Engelse Limes grens enz. zodat het tenslotte het archeologische monument van de wereld wordt en het een aaneengesloten Unesco werelderfgoed is. Wim Schennink en Pierre van Grinsven zitten namens de AWN in de werkgroep.

Samenwerken en krachten bundelen

Irmel Dolman (afd. 11) heeft met haar afdeling contact gezocht met andere afdelingen en zij bij elkaar op bezoek geweest. Zij adviseert anderen dat ook te doen omdat het inspirerend is en het geeft mogelijkheden dingen samen te doen. Een goed voorbeeld van krachten bundelen binnen de AWN.

Voorwaarden

Het bestuur heeft een subsidie aangevraagd bij het Fonds voor Cultuurparticipatie voor het project ledenwerving. Het is nog niet bekend of de subsidie wordt toegekend. Ledenwerving is voor het bestuur een prioriteit en zij hoopt daar meer vorm aan te geven. Het bestuur zoekt mensen die mee willen helpen om dit project verder uit te werken en vorm te geven. Het verslag wordt vastgesteld.

2013 IN HOOFDLIJNEN - Bestuursverslag

Tonnie van de Rijdt-van de Ven – Landelijk voorzitter

Visie, missie en beleid

Vrijwilligers vervullen een onmisbare rol in het archeologisch bestel. De laatste jaren lijkt dat belang sterker te worden; het wordt althans meer gezien. Door de economische crisis is er discussie over maatschappelijke waarde en kosten van archeologisch onderzoek en wordt meer inzet van vrijwilligers wel als deel van de oplossing gezien. Daar zijn wij op zich niet tegen, maar wel kritisch op. De kwaliteit van archeologisch onderzoek staat voor ons voorop. Het samenvattend jaaroverzicht laat zien dat AWN-afdelingen en leden op vele manieren bijdragen aan de verrijking van archeologische kennis.

Dit jaar wordt door afdelingen meer eigen onderzoek gerapporteerd en iets minder assistentie aan archeologische bedrijven.

Educatie en publieksbereik zijn voorwaarden voor behoud van draagvlak voor archeologie. Ook op dat gebied vervullen AWN-ers een onmisbare rol. Er worden lokaal en regionaal verrassend veel activiteiten ontplooid. Het aantal afdelingen dat eigen educatieactiviteiten meldt is niet toegenomen. Het aantal projecten wel.

De verantwoordelijkheid voor behoud en bescherming archeologie ligt nu grotendeels bij gemeenten. Ook dat versterkt het belang van vrijwilligers. Zij zijn partners bij het opstellen van gemeentelijk beleid, maar ook kritische hoeder voor het archeologisch erfgoed.

Dit sluit aan bij onze missie, zoals verwoord in de toekomstvisie uit 2011:

- ◆ bijdragen aan kennis over archeologie (meewerken aan onderzoek)
- ◆ kennis uitdragen en het bevorderen van betrokkenheid van de bevolking, als ambassadeurs voor de archeologie (archeologie promoten)
- ◆ bescherming van het bodemarchief via belangenbehartiger en meewerken aan behoud en beheer (bescherming).

Het beleidsplan 2011-2012 is met enkele aanvullingen verlengd voor 2013-2014. Nieuw zijn bijvoorbeeld veldonderzoeken in Noord-Nederland, het Project ArcheoHotspot en grotere betrokkenheid bij Limes-projecten. Het zijn allemaal activiteiten samen met andere organisaties. U leest daar meer over in dit verslag. Over de hele lijn zijn er meer externe contacten. Ons netwerk breidt zich steeds verder uit. De buitenwereld weet ons te vinden. Een positieve ontwikkeling, maar ook een toenemende belasting voor het hoofdbestuur. Dat dreigt wel eens ten koste te gaan van de contacten met afdelingen. We willen het komende jaar extra bewaken dat we de aansluiting niet missen. We beseffen maar al te goed dat de AWN gemaakt wordt door de leden!

2013 was het eerste jaar zonder jaarlijkse subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Het financieel jaaroverzicht laat zien dat we dat zonder veel ingrijpende aanpassingen hebben weten op te vangen. We teren nu wel enigszins in op onze reserves. Een gezonde financiële basis blijft een zorg en aandachtspunt.

We zijn nu aangewezen op projectsubsidies. In 2013 zijn twee projecten via het Fonds gefinancierd. Het project Educatie van Vrijwilligers en het project Ledenwerving. Een dergelijke vorm van financiering betekent veel extra werk voor het hoofdbestuur. Omdat we, ook samen met andere organisaties, steeds vaker met projectorganisaties van doen zullen hebben, willen we het hoofdbestuur uitbreiden met een extra lid.

Bijdragen aan kennis over archeologie

Het hoofdbestuur heeft als taak afdelingen en leden hierbij te ondersteunen. Dat hebben we in verschillende vormen gedaan.

Basiscursus Archeologie voor vrijwilligers

Als vrijwilliger leerde je voorheen onderzoekvaardigheden vooral in de praktijk. Door mee te doen met opgravingen en de AWN-veldwerkweken. Die mogelijkheden zijn er nu veel minder. Enkele afdelingen ontwikkelden zelf speciale cursussen, ieder op hun eigen wijze. Er was behoefte aan een meer

gestandaardiseerde invulling van basisvaardigheden. Dat versterkt mede de positie van vrijwilligers bij archeologische bedrijven. Het schept duidelijkheid over de inzetbaarheid van vrijwilligers.

Met subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie is een curriculum voor een basiscursus ontwikkeld.

Twee studenten van de Hogeschool Arnhem-Nijmegen hebben bij AWN-leden en professionele archeologen geïnventariseerd wat de inhoud zou moeten zijn en dat vastgelegd in de opzet voor een basiscursus. Het komende jaar zullen afdelingen daar zelf mee aan de slag gaan.

Veldwerkeducatie

Het is al een aantal jaren eenzelfde verhaal. Het lukt door de veranderde opgravingspraktijk niet om als AWN veldwerkweken te organiseren. Er worden alternatieven gezocht. Ook dit jaar heeft in samenwerking met Vlaamse organisaties in Koksijde een practicum bouwhistorisch onderzoek plaatsgevonden. In voorbereiding zijn veldwerkprojecten op een of meerdere kampplaatsen uit de Tweede Wereldoorlog. Dit samen met RAAP. Het accent ligt dan op veldverkenningen en waarnemingen. Afd. 1 is hier voorlopig de trekker voor. Door afd. 12 zijn mogelijkheden in Duitsland onderzocht en voor 2014 ook op twee locaties gerealiseerd. We willen met bedrijven en gemeentelijke diensten afspraken gaan maken om voor leden die de basiscursus hebben gevolgd ook enkele praktijkdagen te realiseren.

Jaarverslag 2013 van de werkgroep Deskundigheidsbevordering

Kees Daleboudt

Samenstelling

De werkgroep bestond gedurende het jaar 2013 uit: Dénes Beyer (Arnhem), Hans Bruggeman (Zwolle), Kees Daleboudt (Ossendrecht, voorzitter), Haro van Galen (Eindhoven) en Claudia Vandepoel (Schipluiden). Binnen de beperkingen die de gezondheid soms oplegde, hebben de werkgroepleden zich weer met grote inzet en groot enthousiasme van hun taken gekwetend.

De commissie heeft actief gezocht naar aanvulling. Helaas leverde dat nog geen concrete resultaten op.

Vergaderingen

De werkgroep heeft in 2013 vier maal vergaderd: op 1 februari, 27 april, 27 juli en 23 november. De zoektocht naar extra financiën had voortdurend aandacht (helaas niet met tastbare resultaten). Daarnaast is met verschillende gesprekspartners overlegd over verbreding en/of verdieping van de door ons aangeboden activiteiten. De werkgroep heeft, vooral in de aanloop naar de verschillende activiteiten, deze bijeenkomsten aangevuld met intensief e-mailcontact.

Studiedag Bouwhistorie

Na een wat frustrerend eerste halfjaar, waarin uitvoering van onze plannen telkens weer werd verhinderd door “omstandigheden” (uitlopende verbouwingen, te druk bezette docenten...) konden wij op 19 oktober 2013 weer een hoofdstuk toevoegen aan onze reeks studiedagen over bouwhistorie. De 25 deelnemers werden gastvrij ontvangen in het Groot Tuighuis, het domicilie van de dienst Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten van de gemeente 's-Hertogenbosch. Ronald van Genabeek, Maarten Enderman en Ronald Gludemans gaven, aan de hand van het onderzoek aan de Bossche vestingwerken en van de collectie in het Sint Jansmuseum "De Bouwloods", een introductie in de rijke bouwkundige geschiedenis van deze stad.

Veiligheidstraining

Op 30 november 2013 kon eindelijk ook worden voldaan aan de regelmatig terugkerende vraag naar een op het archeologisch bedrijf toegesneden veiligheidstraining, liefst met een daaraan verbonden certificaat. In samenwerking met de opleiding archeologie van de Saxion Hogeschool werd – opnieuw in het Groot Tuighuis in 's-Hertogenbosch – een studiedag “Veiligheid, Gezondheid en Milieu” aangeboden. Veertien vrijwilligers in de archeologie maakten gebruik van deze gelegenheid om een certificaat te verkrijgen dat aan potentiële opdrachtgevers aangeeft dat de houder voldoende op de hoogte is van deze onderwerpen om hem/haar zonder extra risico te kunnen inzetten.

Verstevigen positie van vrijwilligers

Overleg met RCE

Twee keer per jaar is er overleg met de RCE. Dit jaar is daarbij weer veel aan de orde geweest.

De voor de positie van vrijwilligers als belangrijkste punten zijn:

- ♦ er is gezamenlijk een handreiking opgesteld voor de rapportage van zelfstandig uitgevoerde opgravingen
- ♦ Archis 3.0: daar was dit jaar weinig voortgang in. De AWN is wel gevraagd mee te doen in het uittesten van onderdelen
- ♦ een vervolg op het rapport van de Erfgoedinspectie ‘Grenzen overschreden’
- ♦ de specifieke problematiek van onderwaterarcheologie.

Als AWN worden we op veel meer punten door de RCE betrokken bij hun beleid. Zie daarvoor ‘Samenwerken’.

Overleg met archeologische bedrijven

Eind 2013 zijn met NVAO en VOiA de eerder afgesloten samenwerkingsovereenkomsten geëvalueerd. De inzet van vrijwilligers bij opgravingen lijkt te zijn teruggelopen, zoals ook uit de gegevens van afdelingen

zelf blijkt. Bij de grotere bedrijven, zoals RAAP, is die vrij constant. De inzet van vrijwilligers is nog te veel afhankelijk van reeds bestaande persoonlijke contacten. Verkend is hoe afdelingen beter geïnformeerd kunnen worden over geplande opgravingen. In 2014 zal worden geëxperimenteerd met meldingen via websites en sociale media. De modelovereenkomsten met bedrijven en met vrijwilligers worden op punten aangepast en dan met name voor verzekeringen en de evaluatie per project.

In deze evaluatie is ook gesproken over een bredere inzet van vrijwilligers bij educatie, publieksbereik en belangenbehartiging. Dat moet het komend jaar meer aandacht krijgen.

Overleg met Convent van Gemeentelijke Archeologen

Dat heeft dit jaar stilgelegen, maar er zijn ook geen dringende knelpunten of vragen. Die samenwerking wordt toch vooral op afdelingsniveau ingevuld. Komend jaar gaan we wel kijken hoe dat loopt en wat daaraan te versterken zou zijn.

Kennis uitdragen

Jeugd en Archeologische Erfgoededucatie en Veldwerkeducatie

De bestuurlijke werkgroep ontwikkelt lespakketten voor leerlingen en hun docenten van het basis -en het voortgezet onderwijs. Dat wordt in nauwe samenwerking en met een grote inzet van studenten van diverse hogescholen gedaan. Het pakket Archeologie op school is inmiddels aan alle afdelingen overhandigd en digitaal te raadplegen op de website www.archeologieopschool.nl. Nieuw ontwikkelde pakketten of instructiemateriaal zijn:

- ◆ Archeologie, daar zit muziek in
- ◆ Een koffer vol scherven
- ◆ Archeologie voor het Jonge Kind
- ◆ De Scherventafel
- ◆ Wat een vondst, archeologie in een chronologische lijn voor het basisonderwijs
- ◆ Zoekplaat Archeologie: De Romeinen en hun burens
- ◆ Zoekplaat Archeologie: Heb je archeologisch talent?
- ◆ Zoekplaat Archeologie: Hoe oud is de pijpenkop?
- ◆ Speuren naar sporen en vondsten
- ◆ Spoorzoeken vanuit de lucht
- ◆ Onderzoek op en in het veld: Een veldverkenning
- ◆ Spoorzoeken onder de grond
- ◆ De historische keuken: Eeuwenlang eten, voedsel door de eeuwen heen

Graafkamp Uddel

Het kamp was een succes en er waren voor de AWN 60 mandagen. De tijdsperiode van opgraving was Karolingisch.

Bouwhistorisch weekend Koksijde - België

Samen met de Belgische Stichting “Jeugd, Cultuur en Wetenschap” (JCW) is een bouwhistorisch weekend georganiseerd op de site van de voormalige Duinenabdij te Koksijde.

Voor het kamp waren 14 deelnemers (6 AWN leden en 8 JCW leden) aanwezig. Het programma was afwisselend.

Website “Archeologie op school”

De website heeft 10 lessen die door een ieder die belangstelling heeft, kan worden gedownload. Zie boven.

De doelgroep van de website zijn jongeren en docenten basisonderwijs. Voor deze doelgroep zal de website sneller met actueel nieuws en ander zaken worden gevuld. Vooral de activiteiten van de WEA, (de Werkgroep Experimentele Archeologie van de NJBG) en de opgravingskampen van de NJBG zullen aandacht krijgen.

Wat wil de werkgroep in de toekomst

- ♦ Veldwerkactiviteiten voor iedereen organiseren i.s.m. LWAOW, de NJBG en de WEA. Deze activiteiten kunnen losstaan van de traditionele zomerkampen.
- ♦ Met name de WEA activiteiten passen heel goed bij de activiteiten/lessen en projecten van de eigen werkgroep.
- ♦ Samenwerking zoeken met een Museum Jeugduniversiteit. De museum Jeugduniversiteit wordt landelijk georganiseerd. In diverse musea worden colleges gegeven voor kinderen t/m 12 jaar.
- ♦ Voorzetten van de twee jaarlijkse Romeinenfestival.
- ♦ Kerntaak het begeleiden van studenten van diverse Hogescholen.

Jaarverslag Nederlandse Jeugdbond voor Geschiedenis

Willem Jaspers

Het 55-jarig jubileum van de NJBG kan gerust te boek gaan als een jaar van verandering. De voorgenomen bestuursmutaties uit 2012 hebben hun doorgang gevonden. Aan het roer staat inmiddels een achtkoppig bestuur, met frisse moed aan de weg timmert om de NJBG haar gloriejaren weer te laten doen herleven. Daarbij is met het 55-jarig jubileum teruggekeken op het fantastische verleden van de vereniging, en zijn tijdens het eerste grote vrijwilligersweekend van de NJBG de pijlen op de toekomst gericht.

Met de verjonging en reorganisatie van het bestuur heeft zich eenzelfde verandering voorgedaan met betrekking tot de uitstraling van de NJBG. Sinds begin 2014 staat namelijk onze nieuwe website online, en worden social media zoals Twitter en Facebook gebruikt om de leden directer in contact te brengen met de organisatie.

De bestuurlijke veranderingen hebben direct en indirect geleid tot een sterke toename van het aantal activiteiten in 2013. Dat aantal zal naar verwachting in 2014 nog sterker toenemen, met een streven naar vier tot zes activiteiten per werkgroep. De individuele werkgroepen: junioren, medioren en WEA, elk met een eigen hoofd (en in het geval van de WEA een heel bestuur) zullen hieraan bijdragen.

Tijdens de zomerperiode werden afgelopen jaar weer een aantal goed bezochte kampen georganiseerd. De thema's liepen uiteen van Experimentele Archeologie van de WEA tot excursiekampen (onder andere naar Normandië) en een graafkamp in een oude kerk in Enkhuizen. Ook dit jaar zal de zomer weer bol staan van de activiteiten, welke gecoördineerd worden door de zomerkampcoördinator, welke inmiddels ook deel uitmaakt van het bestuur.

De verjonging van het bestuur kentekent het doel van de vereniging voor het komende jaar. Er zal verder gewerkt worden aan de site, en andere vormen van social media en PR worden gezocht om de vereniging nader tot haar doelgroep te laten komen.

De NJBG wordt op deze wijze weer waar zij voor is opgericht: geschiedenis voor jongeren, door jongeren. Op naar het volgende lustrum!

Jaarverslag Westerheem 2013

Akke de Vries-Oosterveen, hoofdredacteur

Westerheem in 2013

Jaargang 62 van Westerheem bestaat uit 368 pagina's, verdeeld over twee nummers van 48 pagina's, drie van 64 pagina's en één editie van 80 pagina's. Er zijn twee speciale nummers uitgegeven. In oktober verschijnt het Romeinnummer. Uit drie van de zeven artikelen uit dit themanummer blijkt de cruciale rol die vrijwilligers hebben gehad in de ontdekking van de Romeinse geschiedenis in onze contreien. In december viert AWN-afdeling 6 Rijnstreek haar veertigjarig jubileum met een feestbundel van 10 artikelen. In een artikel in het juninummer besteedt de AWN-afdeling 14 Vallei en Eemland aandacht aan het 50-jarig bestaan en de jubilerende AWN-afdeling Naerdincklant kijkt in een artikel in het augustusnummer terug op de eigen 60-jarige geschiedenis.

Aan het eind van 2013 ligt er een forse stapel artikelen klaar om in 2014 te publiceren.

Breed beeld van de Nederlandse archeologie

Het aanbod van artikelen dat de redactie ontvangt is breed en gevarieerd. In 2013 verschijnen er artikelen over specifieke vondstcategorieën zoals tinnen lepels, visresten, textielvondsten, vroeg-middeleeuwse munten en pottenstapels, tot de verbeelding sprekende zaken zoals de hunebedden bij de Eese, de geschiedenis van de archeologie, een nieuwe tak van archeologie: de conflictarcheologie, de C14-dateringsmethode en de ontginninggeschiedenis van het Vredewold in Groningen.

Naast de artikelen zijn er de vaste rubrieken. In Rondon de Stad is aandacht voor de gemeentelijke archeologie. In 2013 zijn er artikelen over Tiel, Medemblik, Elburg, Groningen, Den Haag en Katwijk gepubliceerd.

Daarnaast biedt Westerheem informatie over archeologische publicaties in de 'Literatuurrubrieken', terwijl de rubriek 'Werk in Uitvoering' de lezers op de hoogte houdt van wat er bij de AWN-afdelingen gebeurt, dit aan de hand van ontvangen periodieken. Samen met het 'Verenigingsnieuws' staat 'Werk in uitvoering' in de vaste rubriek 'De Vereniging'. In het redactioneel en de column is ruimte voor algemene bespiegelingen over de Nederlandse archeologie.

Stabiele samenstelling van de redactie

In 2013 is er een relatief beperkt aantal personele wisselingen geweest. Begin van het jaar begint Saskia Appel als nieuwe eindredacteur en Jacobine Melis als webredacteur. In het Verenigingsnieuws van resp. het februari- en het aprilnummer stellen de nieuwe krachten zich in de vorm van een interview aan de lezer voor. Jacobine Melis vormt de verbinding tussen Westerheem en de AWN-website. Jacobine schrijft voor de website samenvattingen van de Westerheem-artikelen. Zij maakt ook een begin met het plaatsen van artikelen uit de oude Westerheem-jaargangen op de website. Aan het eind van het jaar maakt Saskia Appel bekend dat zij stopt met het werk voor Westerheem. Jacobine Melis neemt de taak van eindredacteur van haar over. In totaal bestaat de redactie van Westerheem uit acht personen, drie mannen en vijf vrouwen.

De redactie kan te rade gaan bij een adviesorgaan, de redactieraad. Voor ontmoeting en overleg tussen redactie en redactieraad is er in november een vergadering belegd. In 2013 bestaat de redactieraad uit Jeroen Bouwmeester, Harry van Enkevort, Ronald van Genabeek, Tom Hazenberg, Roel Lauwerier, Marie-France van Oorsouw, Tim de Ridder en Leo Verhart. In november verlaat Roel Lauwerier de redactieraad en in zijn plaats komt Jeroen Bouwmeester.

De productie van Westerheem

Westerheem is door de volgende personen en bedrijven gemaakt.

De redactie bestaat in 2013 uit Saskia Appel (eindredacteur), Ria Berkvens (redacteur 'Rondon de stad'), Jan Coenraads (redacteur 'Werk in Uitvoering'), Gerrit Groeneweg (redacteur 'Literatuurrubrieken'), Marijn Lockfeer (redacteur 'Verenigingsnieuws'), Jacobine Melis (redacteur AWN-website), Ilse Scholman (redacteur speciaal voor contacten met archeologiestudenten) en Akke de Vries-Oosterveen (hoofdredacteur). Alle redactieleden waren betrokken bij de begeleiding van artikelen die in Westerheem verschenen, wat inhoudt dat een artikel ten slotte kant-en-klaar naar de eindredactie gaat. Elsa Zijlmans en Yvonne Keurentjes (Seña-Ontwerpers) verzorgden de vormgeving en Westerheem is gedrukt door BEK- Grafische Producties in Veghel.

Website

In september is een geheel nieuwe versie van de website van start gegaan. Inhoud en vormgeving zijn drastisch veranderd. De website heeft een tweeledig doel. We willen informatie bieden en de weg wijzen aan geïnteresseerden in de archeologie. En we willen afdelingen en eigen leden ondersteunen bij hun activiteiten door informatie en voorbeelden.

We hebben de website nu in eigen beheer, met veel dank aan Dik Bol die voor de omzetting heeft gezorgd. Er is nu ook een nieuwsredactie voor het plaatsen van actuele berichten en activiteiten op de homepagina. Zeven afdelingen en de LWAOW zijn 'aangehaakt' aan de landelijke site. Enkele afdelingen zijn dat aan het voorbereiden.

Er wordt nog volop gewerkt aan het verder invullen en verfraaien van de site. Het is nog zeker niet allemaal naar wens. Het is steeds weer lastig voldoende mensen te vinden die voor de inhoud willen zorgen.

Afdelingen lijken de weg naar de landelijke site voor het kenbaar maken van eigen activiteiten en voor het aanmelden en vinden van inspirerende voorbeelden nog niet zo goed gevonden te hebben.

ArcheoHotspots

ArcheoHotspots zijn een initiatief van het Allard Pierson Museum. Samen met het museum en Erfgoed Brabant hebben we de start van het project voorbereid en kan het in 2014 daadwerkelijk van start gaan.

ArcheoHotspots zijn een combinatie van open werkplaatsen als fysieke plek, een online ontmoetingsplaats via *social media* en een interactieve kaart en database waar men kan zien waar archeologische vondsten zijn gedaan of opgravingen hebben plaatsgevonden en nu (gaan) plaatsvinden.

De eerste drie ArcheoHotspots starten in het centrum van Amsterdam (Allard Pierson Museum), 's-Hertogenbosch (het Groot Tuighuis) en Eindhoven (Archeologisch Centrum Eindhoven Helmond). Vier grote landelijke cultuurfondsen (Mondriaan Fonds, Stichting Dioraphte, VSBfonds, Stichting DOEN) ondersteunen dit initiatief met 250.000 euro.

Limes

De AWN was lid van de Limesinitiatiefgroep. Dit is een samenwerkingsverband van musea, instellingen en vrijwilligers, betrokken bij de Limes met als doel de Limes zichtbaar en beleefbaar te maken. De Limesinitiatiefgroep is inmiddels omgezet in een Stichting en de AWN is in het bestuur vertegenwoordigd.

Bescherming van het bodemarchief

Werkgroep belangenbehartiging

Ook dit jaar was er weer veel te doen op het terrein van belangenbehartiging. Door het organiseren van een workshop op 21 september 2013 heeft de werkgroep gewerkt aan de versteviging van het landelijk netwerk contactpersonen. In een mooie omgeving (Archeon te Alphen a/d Rijn) was er voor de aanwezigen (een twintigtal) alle ruimte om in een ongedwongen sfeer ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. De Archeologische Vereniging Limburg (AVL) neemt ook deel aan ons netwerk en was daarom op 21 september eveneens vertegenwoordigd. De meeste discussiepunten hadden betrekking op de omgang met gemeenten. Dank aan de afdeling Rijnstreek voor de gastvrijheid!

Hopelijk vertaalt het enthousiasme van iedereen zich in een verdere uitbouw van de activiteiten van de AWN-afdelingen met betrekking tot belangenbehartiging. Via nieuwsbrieven is verder contact onderhouden met de mensen in het veld.

De cursus archeologie en gemeentebelief (vier dagdelen) is dit jaar door Tonnie van de Rijdt en Channa Cohen Stuart gegeven aan de afdeling 15 West- en Midden-Betuwe en Bommelerwaard.

Wat betreft wet- en regelgeving sprongen de voorbereidingen voor de Omgevingswet er dit jaar uit.

Uiteindelijk moet deze wet het gehele terrein van de fysieke leefomgeving afdekken. Naast het bijwonen van inspraakbijeenkomsten is samen met de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) een reactie gegeven op de (concept) Omgevingswet.

Het beantwoorden van vragen (bijvoorbeeld het opstellen van zienswijzen) vanuit de afdelingen door de werkgroep begint op gang te komen. Veel informatie over juridische zaken is tevens te vinden op de vernieuwde landelijke AWN-website.

De Werkgroep Belangenbehartiging ten slotte heeft, ten opzichte van 2012, in ongewijzigde samenstelling belangenbehartiging vormgegeven. Naast voorzitter Paul van Wijk en vice-voorzitter Pierre van Grinsven bestond de werkgroep uit de leden Willem Meulman, Tonnie van de Rijdt, Channa Cohen Stuart en Henk Stuurman. Jan van Erp was verantwoordelijk voor de website.

Landelijk wet- en regelgeving

Naast betrokkenheid bij de voorbereiding van de nieuwe Omgevingswet is het landelijk bestuur ook actief betrokken bij de voorbereidingen van de Erfgoedwet en het daarin te regelen kwaliteitssysteem voor de archeologie.

Het uitvoeringsbeleid van artikel 56 uit de Monumentenwet (het door de minister stil kunnen leggen van werkzaamheden wanneer archeologische waarden worden bedreigd) vroeg om nadere criteria en we hebben commentaar gegeven op het concept van de RCE voor dat uitvoeringsbeleid.

Via de FIM praten we mee bij de ontwikkeling van de Structuurvisie Ondergrond. We doen dat in samenspraak met de NVAO. Samen met de NVAO hebben we knelpunten geïnventariseerd in de wijzen waarop gemeenten hun archeologiebeleid invullen en wat een structuurvisie daaraan zou kunnen verbeteren. Verder nemen we, ook via de FIM, deel aan het Overleg van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu voor diverse zaken die de ruimtelijke ordening betreffen.

Actie voor behoud grafveld

Landelijk en samen met afd. 16 heeft de AWN zich ingezet voor beter behoud van een uniek Romeins grafveld in Huissen. Op het grafveld zou 'archeologie-vriendelijk' gebouwd gaan worden, maar dat was ons inziens en volgens vele professionele archeologen geen adequate bescherming. Het belang van het grafveld is met een groot artikel in de NRC onderstreept en de gemeente heeft inmiddels besloten dat het grafveld moet worden opgegraven.

Samenwerken en krachten bundelen

Samenwerken met zusterorganisaties

Het Ronde Tafel Overleg heeft dit jaar niet plaatsgevonden. We zijn zelf in gebreke gebleven bij het organiseren daarvan. Er zijn wel goede bilaterale contacten.

Met *De Detectoramateur* (DDA) hebben we bestuurlijk overleg gehad en zijn afspraken gemaakt over meer onderlinge contacten en uitwisseling. Een gezamenlijk project het Slagveld van 1581 bij het Groningse Noordhorn is in voorbereiding. Dit wordt door afd. 1 in samenwerking met de RCE georganiseerd. Het blijkt toch lastig om met alle wensen en belangen op één lijn te komen. Afd. 23 was met de AWN-stand en veel vergelijkingsmateriaal en expertise aanwezig op de DDA zoekdag in Zuid-Nederland. Dat is zeer gewaardeerd.

Met de *Archeologische Vereniging Limburg* (AVL) is er met name contact over belangenbehartiging. Ze nemen deel aan ons netwerk en er is advies gegeven voor een beroep bij de Raad van State. Dat we 'zusterorganisaties' zijn blijkt ook uit de link op onze website naar de ALV, omdat we in Limburg geen eigen afdeling hebben.

De *Nederlandse Jeugdbond voor Geschiedenis* (NJBG) neemt deel aan de Werkgroep Jeugd en Archeologische Erfgoededucatie.

Afdeling Noord-Nederland heeft met de Drents Prehistorische Vereniging afgesproken meer samen te gaan werken. Met het Fries Archeologisch Werkverband bestaan goede betrekkingen en worden regelmatig nieuwsfeiten uitgewisseld.

Contacten met RCE en ministerie OCW

De samenwerking met de RCE is reeds genoemd bij het versterken van de positie van vrijwilligers en bij wet- en regelgeving. Het contact is nog breder en dan mede in combinatie met contacten met het ministerie. We worden uitgenodigd en kunnen meepraten over uiteenlopende zaken zoals - reeds eerder genoemd - de plaats van archeologie in de Omgevingswet, de Erfgoedwet, het vervolg op Grenzen overschreden en het uitvoeringsbeleid toepassing art. 56 Monumentenwet (stilleleggen werkzaamheden).

Andere activiteiten waaraan we hebben deelgenomen zijn:

- ♦ de Ronde Tafel bijeenkomst Archeologie met minister Bussemaker

- ◆ het mee uittesten van de Erfgoedmonitor
- ◆ de adviesaanvraag aan de Raad voor Cultuur over educatie jongeren.

Lidmaatschap Federatie Instandhouding Monumenten

Ons lidmaatschap is vooral van belang voor een rol bij wet- en regelgeving. Via de FIM hebben we inbreng gehad bij de toetsversie van de nieuwe Omgevingswet, nemen we deel aan de Klankbordgroep Structuurvisie Ondergrond en het Overleg Infrastructuur en Milieu. Via de FIM is opnieuw contact gelegd met Natuurmonumenten. Dat willen we het komend jaar ook effectief invullen.

Reuvsdagen

We zijn als AWN lid van de Programmacommissie en hebben daarmee inbreng in de inhoud van de Reuvsdagen. Dit jaar hebben we ons als AWN heel goed kunnen profileren. We hebben bijdragen geleverd aan verschillende sessie en hadden met onze stand een prominente plaats.

Platform Archeologie in oprichting

Daags voorafgaand aan de Reuvsdagen was er een overleg over de oprichting van een Platform Archeologie. Wij zijn daar sterk voorstander van en zouden vooral meer versterking willen voor belangenbehartiging. De eerste reacties van verschillende betrokkenen voor zo'n Platform waren wel positief maar er lijkt nog een lange weg te gaan voor het daadwerkelijk zo is.

Samenwerking met opleidingsinstituten

Met verschillende HBO-opleidingen is er samenwerking voor het ontwikkelen van producten, met name voor educatie van vrijwilligers en voor jeugdeducatie. Er wordt op landelijk niveau samengewerkt met Saxion, de HAN en Fontys Hogescholen.

Er zijn geen vaste contacten met universitaire opleidingen. Er ligt wel een lijn met de SOJA (Symposium Onderzoek Jonge Archeologen) en via dat kanaal brengen we de AWN onder aandacht van archeologiestudenten.

Voorwaarden

Ledenbestand en project ledenwerving

Eind 2013 hebben we 1860 leden. Dat is een teruggang van 95 leden. We hebben 125 nieuwe leden (was 193 in 2012) en 220 leden zijn vertrokken (was 321 in 2012)

Achteruitgang in ledenbestand is een probleem voor veel organisaties. Om die tendens waar mogelijk te doorbreken hebben we het project ledenwerving opgezet. Dat project had tot doel een handreiking te ontwikkelen voor afdelingen en materiaal voor promotie van de AWN.

Het project zou met hulp van studenten van een hogeschool worden uitgevoerd. Het werven van die studenten viel tegen en heeft voor de nodige vertraging gezorgd. We zijn uitgekomen bij studenten Communicatie van Fontys Hogescholen.

Zes studenten hebben het imago van de AWN onderzocht. Leden zijn via een online-enquête ondervraagd, er zijn twee afdelingen bezocht en er is gekeken naar onze beleidsstukken, de landelijke website en de afdelingssites. Hun conclusies zijn dat onze activiteiten en kernwaarden te onduidelijk zijn. Het beeld is ook te versnipperd. Potentiële leden krijgen niet duidelijk aangereikt waarom je lid zou worden en wat je dan kunt verwachten. Ze hebben een aantal communicatieadviezen gegeven. Die adviezen moeten nu uitgewerkt gaan worden in het pr en communicatieplan en daarna kan nieuw materiaal voor ledenwerving worden gemaakt. Een van hun conclusies is dat we ons voor verjonging niet zo zeer moeten richten op 'jongeren' maar op de groep 50plus.

Organisatie AWN

In 2013 is een nieuw huishoudelijk regelement vastgesteld.

Grenzen tussen afdelingen bleken in enkele regio's onduidelijk of waren niet meer adequaat. Betrokken afdelingen maken zelf in onderling overleg nieuwe afspraken, die vervolgens door het hoofdbestuur zullen worden bekrachtigd.

PR en communicatie

Dit was en blijft een zwakke schakel. We slagen er niet in hier een goede structurele invulling aan te geven. In oktober heeft Suzanne Klüver haar bestuursfunctie pr en communicatie door drukke andere werkzaamheden moeten beëindigen. Nog niet zeker is hoe we het komende jaar die functie kunnen invullen. We hebben wel onze presentatie bij evenementen verbeterd. Voor afdelingen zijn vlaggen en banners beschikbaar. De stand op de Reuvensdagen was anders vormgegeven en meer gericht op de daar aanwezige professionele archeologen.

Financieel jaarverslag 2013

Harmen Spreen, algemeen penningmeester

Toelichting

De vereniging is opgericht op 6 september 1951 oorspronkelijk onder de naam Archeologische Werkgemeenschap voor Westelijk Nederland. Op 5 oktober 2011 werd de vereniging voortgezet onder de huidige naam. De vereniging is aangegaan voor onbepaalde tijd en stelt zich ten doel het beschermen en behouden van het archeologisch erfgoed van Nederland en het bevorderen en beoefenen van de archeologie en haar hulpwetenschappen. Deze jaarrekening is opgesteld rekening houdend met de bepalingen van het "Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012".

De vereniging ontving in 2012 voor het laatst een instellingssubsidie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (via het Fonds voor Cultuurparticipatie) inzake de periode 2009-2012. Wel maakt de vereniging nog aanspraak op een doorloopsubsidie gebaseerd op de regeling frictie en transitiekosten (zie brief d.d. 30 januari 2012). Deze bedraagt voor 2013 € 9.749.

Voor het resterende overschot van de subsidie voor de periode 2009-2012 is een bestemmingsfonds OCW gevormd. Het overschot is in 2013 toegevoegd aan de algemene reserve onder de voorwaarde dat deze middelen worden aangewend voor het doel waarvoor de AWN in 2009-2012 de vierjaarlijkse instellingssubsidie heeft ontvangen (zie brief van het Fonds voor Cultuurparticipatie d.d. 13 september 2013 kenmerk: 138191/FCP/2013).

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De algemene reserve is het samenstel van de exploitatiesaldi uit het verleden.

Bestemmingsfonds kampen

Dit betreft een uit de nalatenschap van mevrouw J.E. Noordenbos verkregen legaat. Door erflaatster is dit deel bestemd ten behoeve van de werkkampen van de AWN.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve afdelingen is gevormd voor de financiering van activiteiten van afdelingen, waarbij de doelstelling gericht is op ledenwerving. Door het bestuur wordt jaarlijks bepaald welke uitgaven/kosten ten behoeve van afdelingen ten laste van deze reserve kunnen komen. De hoogte van de reserve is maximaal gelijk aan de betaalde retributies over het laatste boekjaar.

De bestemmingsreserve publicaties is door het bestuur gevormd voor de kosten samenhangend met de uitgave van de AWN-reeks, voor zover niet gedekt door sponsoring. In de loop van het boekjaar zijn de reserves inclusief een uit de nalatenschap van de heer Van der Voorde ontvangen legaat overgemaakt naar een op 5 december 2012 hiervoor speciaal opgerichte AWN-steunstichting onder de naam "Stichting Pieter van der Voorde Fonds".

Vorzieningen

Door de algemene ledenvergadering is besloten om met ingang van het boekjaar 2001 een voorziening te treffen ten behoeve van lustrum vieringen van de vereniging en haar afdelingen. In 2013 is hieraan € 1.000 toegevoegd.

Voor zover niet specifiek anders vermeld, worden de (overige) activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. De resterende looptijd van de schulden is minder dan één jaar.

De baten en lasten worden verwerkt in het jaar waaraan zij toe te rekenen zijn.

Balans per 31 december 2013

2013

2012

Activa:	€	€
<u>Vlottende activa:</u>		
<u>Voorra</u> <u>den</u>	<u>P.M.</u>	<u>P.M.</u>
<u>Vorderingen:</u>		
Debiteuren	800	122
Overlopende activa	<u>486</u>	<u>1.437</u>
	<u>1.28</u>	<u>1.56</u>
	<u>6</u>	<u>0</u>
<u>Liquide middelen</u>	<u>117.235</u>	<u>137.863</u>
<u>Totaal activa</u>	<u>118.521</u>	<u>139.422</u>
<u>Passiva</u> <u>:</u>		
<u>Eigen vermogen:</u>		
Algemene reserve	58.172	59.212
Bestem mingsf onds OCW	-	926
Bestem mingsf onds kampe n	3.95 0	3.950
Bestemmingsreserves	<u>17.154</u>	<u>22.589</u>
	<u>79.27</u>	<u>86.67</u>
	<u>6</u>	<u>7</u>
<u>Voorzieningen</u>	<u>13.314</u>	<u>13.314</u>
<u>Kortlopende schulden:</u>		
Crediteuren	11.378	24.749
Overlopende passiva	<u>14.553</u>	<u>14.682</u>
	<u>25.93</u>	<u>39.43</u>
	<u>1</u>	<u>2</u>
<u>Totaal passiva</u>	<u>118.521</u>	<u>139.422</u>

Exploitatierkening

	2013	2013	2012
	Begroot		
Baten:	€	€	€
Opbrengsten	96.977	108.900	105.444
Subsidie ministerie van OCW	9.749	9.735	28.982
Projectsubsidies	5.350	5.000	-
Giften	<u>1.122</u>	<u>1.500</u>	<u>1.306</u>
Som der baten	<u>113.198</u>	<u>125.135</u>	<u>135.732</u>
Lasten:			
Beheerlasten:			
Bureau AWN (secretariaat en ledenadministratie)	21.500	22.900	21.800
Materiële lasten	<u>18.819</u>	<u>20.050</u>	<u>20.989</u>
Totaal beheerlasten	<u>40.319</u>	<u>42.950</u>	<u>42.789</u>
Activiteitenlasten:			
Materiële lasten	32.038	36.600	39.559
Deskundigheidsbevordering	<u>44.859</u>	<u>50.600</u>	<u>60.343</u>
Totaal activiteitenlasten	<u>76.897</u>	<u>87.200</u>	<u>99.902</u>
Som der lasten	<u>117.216</u>	<u>130.150</u>	<u>142.690</u>
Exploitatieresultaat	(4.018)	(5.015)	(6.959)
Saldo rentebaten - en lasten	<u>2.052</u>	<u>2.500</u>	<u>3.228</u>
Per saldo rentebaten	<u>2.052</u>	<u>2.500</u>	<u>3.228</u>
Resultaat	<u>(1.966)</u>	<u>(2.515)</u>	<u>(3.731)</u>
Verdeling resultaat boekjaar:			
- Algemene reserve	(1.966)		-
- Bestemmingsfonds OCW	-		(797)
- Bestemmingsreserve publicaties	-		<u>(2.934)</u>
	<u>(1.966)</u>		<u>(3.731)</u>

Toelichting balans

Toelichting balans	2013	2012
	€	€
<u>Voorraden</u>		
Aan de voorraad dvd's en boeken wordt geen waarde meer toegekend. Oude voorraden worden ingezet voor publiciteitsdoeleinden bij ledenwerving.		
<u>Liquide middelen</u>		
ING, Betaalrekening	946	5.343
ING, Contributierekening		289
ING, Kwartaalspaarrekening (Deposito)	16.000	50.000
ING, Spaarrekening	-	3.995
ING, Kwartaalspaarrekening		100.000
	<u>117.235</u>	<u>137.863</u>
Alle bedragen zijn in overeenstemming met de saldo-opgaves einde boekjaar.		
<u>Algemene reserve</u>		
Saldo per 1 januari	59.212	59.998
Mutatie bestemmingsfondsen OCW	926	(786)
	60.138	59.212
Af: verdeling resultaat boekjaar	(1.966)	-
Saldo per 31 december	<u>58.172</u>	<u>59.212</u>
<u>Bestemmingsfondsen OCW</u>		
Saldo	926	1.134

per 1 januari		
Aanpassing correctie OCW	(926)	589
	-	1.723
Af: verdeling resultaat boekjaar	-	(797)
Saldo per 31 december	<u>-</u>	<u>926</u>
Het resterende saldo bestemmingsfonds OCW is toegevoegd aan de algemene reserve onder de voorwaarde dat deze middelen worden aangewend voor het doel waarvoor de AWN in 2009-2012 de vierjaarlijkse instellingssubsidie heeft ontvangen (zie brief van het Fonds voor Cultuurparticipatie d.d. 13 september 2013 kenmerk: 138191/FCP/2013).		
<u>Bestemmingsfonds kampen</u>		
Saldo per 1 januari	3.950	3.950
Resultaatverdeling boekjaar	-	-
Saldo per 31 december	<u>3.950</u>	<u>3.950</u>

Toelichting balans - vervolg	2013	2012
	€	€
<u>Bestemmingsreserves:</u>		
<u>Bestemmingsreserve afdelingen</u>		
Saldo per 1 januari	17.154	15.654
Bij: dotatie boekjaar	-	1.500
Bijdragen aan afdelingen	-	-
Saldo per 31 december	<u>17.154</u>	<u>17.154</u>
<u>Bestemmingsreserve publicaties</u>		
Saldo per 1 januari	5.435	8.369
Overgeboekt naar Stichting Pieter van der Voorde Fonds	<u>(5.435)</u>	<u>(2.934)</u>
Saldo per 31 december	-	<u>5.435</u>
Totaal bestemmingsreserves	<u>17.154</u>	<u>22.589</u>
<u>Voorzieningen:</u>		
<u>Lustrumvoorziening</u>		
Saldo per 1 januari	13.314	11.314

Bij: dotatie boekjaar	1.000	2.000
Kosten jubilea 2013	<u>(1.000)</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u>13.314</u>	<u>13.314</u>

Toelichting exploitatierekening

	2013	2013	2012
		<u>Begroot</u>	
Baten:	€	€	€
<u>Opbrengsten:</u>			
Contributies	90.885	103.800	96.106
Sponsoring (AWN-reeks)	-	-	5.095
Graafkampen	1.350	1.000	975
Educatie/themadagen	975	1.000	1.230
Verkoop publicaties en dvd's	1.292	1.000	990
Jaarvergadering	1.250	500	923
Advertenties	<u>1.225</u>	<u>1.600</u>	<u>125</u>
	<u>96.977</u>	<u>108.900</u>	<u>105.444</u>
<u>Lasten:</u>			
<u>Materiële lasten - beheer:</u>			
Bestuur	8.219	6.500	9.258
Accountantskosten	2.500	2.550	2.200
Bank- en portokosten	2.082	2.000	2.332
Drukwerk en kantoorbenodigdheden	1.132	1.500	1.230
Kosten jaarverslag	1.469	2.000	865
Contributies en abonnementen	961	1.500	894
Verzekeringen en veiligheid	2.232	2.500	2.127
Posters, folders etc.	<u>224</u>	<u>1.500</u>	<u>2.083</u>
	<u>18.819</u>	<u>20.050</u>	<u>20.989</u>
<u>Materiële lasten - activiteiten:</u>			
Jaarvergadering	3.191	3.500	2.501
Verenigingsnieuws	3.500	3.500	3.500
Afgevaardigdendag(en)	1.011	1.500	1.278
Dotatie voorziening lustrum	1.000	-	2.000
Dotatie voorziening afdelingen	-	-	1.500
Afdelingen	18.450	18.000	18.870
Public Relations	2.782	5.000	4.644
Website	2.104	5.000	5.267
Legpenningen	<u>-</u>	<u>100</u>	<u>-</u>
	<u>32.038</u>	<u>36.600</u>	<u>39.559</u>
<u>Deskundigheidsbevordering:</u>			
Graafkampen	1.452	1.000	991
Educatie/themadagen/werkgroepen	3.410	5.000	5.872
Kosten projecten	220	3.500	-
Westerheem (incl. porti)	36.257	37.100	44.991
Kosten redactie	3.520	3.000	2.559
Uniforme uitgavereeks en kosten dvd's	<u>-</u>	<u>1.000</u>	<u>5.930</u>
	<u>44.859</u>	<u>50.600</u>	<u>60.343</u>

Mededeling inzake de samenstelling van de jaarrekening

In gevolge het verzoek van het bestuur van de AWN, Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie, hebben wij, Van Dinther administratiekantoor, belastingadvies, accountancy en bedrijfsadvies te Rhoon, het voorgaand opgenomen financieel jaarverslag 2013 van de AWN, aan de hand van de door de penningmeester verstrekte gegevens administratief verwerkt.

De verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de gegevens en het hierop gebaseerde financieel jaarverslag berust bij het bestuur van de AWN. Het is onze verantwoordelijkheid op basis van de gegevens een jaarrekening samen te stellen.

Onze werkzaamheden bestonden, overeenkomstig algemeen aanvaarde richtlijnen, in hoofdzaak uit verzamelen, verwerken en samenvatten van financiële gegevens. Door de aard en omvang van de werkzaamheden kan daaraan niet de zekerheid worden ontleend die wordt verkregen bij de uitvoering van een opdracht tot beoordeling of tot controle.

Wij zijn van mening dat deze jaarrekening een getrouw beeld geeft van het handelen van het bestuur en de toestand van de vereniging. De ultimo bankoverzichten komen overeen met de in de balans opgenomen beschikbare geldmiddelen.

Aldus opgemaakt d.d. 13 maart 2014 te Rhoon.

Drs. J.N.A. van Dinther

Begroting AWN voor het jaar 2015

Harmen Spreen, algemeen penningmeester

De presentatie van de begroting gaat ervan uit dat de landelijke activiteiten kunnen worden onderverdeeld in drie pijlers: 1. bijdragen aan archeologische kennis, 2. erfgoededucatie en publieksbereik en 3. behoud en bescherming.

De vastgestelde begroting 2014 is aangepast aan een ontvangen projectsubsidie voor "Nieuwe leden vinden en binden" van € 5.000. Voor 2014 wordt dan nog een negatief resultaat begroot van € 5.050.

Het project "Nieuwe leden vinden en binden" moet leiden tot een bescheiden groei van het ledenbestand.

Anders zullen we op termijn niet kunnen ontkomen aan het optrekken van de verenigingscontributie.

In de begrote kosten wordt gerekend met toch weer iets hogere bestuurskosten. Kosten voor Posters, folders etc. en Public Relations zijn op niveau gehouden om onze naamsbekendheid verder te vergroten. De kosten Website worden lager geraamd omdat de vereniging het beheer en de ontwikkeling van de website inmiddels vrijwel in eigen beheer uitvoert.

Na het verschijnen van de Westerheem Special in juni 2014 zullen de kosten voor de Westerheem terugzakken naar het niveau van de kosten voor in totaal zes nummers per jaar.

De begroting 2014 en 2015 laten beide een tekort zien. Ook 2013 werd afgesloten met een bescheiden tekort. Op de langere termijn leidt dit tot een ongezonde financiële situatie. Het streven van het bestuur is de baten en lasten op termijn sluitend te krijgen. Hoe precies, dat weten we nog niet en de subsidie van het ministerie van OCW wordt node gemist, maar besparingen op het gebied van de website en de Westerheem Special zijn veelbelovend. En eigenlijk vindt het bestuur dat het resterende tekort gedekt zou moeten worden met baten uit contributies. Deze moeten echter eerst gerealiseerd worden en dat is in deze tijd waarin menigeen op zijn geld moet letten en daardoor kritisch kijkt naar het aantal lidmaatschappen en abonnementen, lastig. Daarom is de stijging van de post contributies nog bescheiden gehouden.

Eventuele tekorten kunnen echter zolang de opbrengsten tegenvallen, als het moet gefinancierd worden uit een legaat, dat de AWN in 2014 heeft, en gedeeltelijk nog gaat ontvangen.

Begroting 2015			
Exploitatierkening	Werkelijk	Begroting	Begroting
	2013	2014	2015
Baten:	€	€	€
Opbrengsten:			
Contributies	90.885	101.800	100.000
Activiteiten landelijke werkgroepen	2.325	2.000	2.500
Verkoop publicaties en dvd's	1.292	500	1.000
Jaarvergadering	1.250	1.000	1.000
Advertenties	<u>1.225</u>	<u>1.600</u>	<u>1.500</u>
Totaal opbrengsten:	96.977	106.900	106.000
Subsidie ministerie van OCW	9.749	-	-
Projectsubsidies	5.350	5.000	-
Giften	<u>1.122</u>	<u>1.000</u>	<u>1.000</u>
Som der baten:	<u>113.198</u>	<u>112.900</u>	<u>107.000</u>

Vervolg Begroting 2015			
Exploitatierkening	Werkelijk	Begroting	Begroting
	2013	2014	2015

Lasten:	€	€	€
Bureau AWN (secretariaat en ledenadministratie)	21.500	23.600	22.500
<u>Materiële lasten – beheer:</u>			
Bestuur	8.219	6.000	8.000
Accountantskosten	2.500	2.300	2.500
Bank- en portokosten	2.082	2.000	2.000
Drukwerk en kantoorbenodigdheden	1.132	1.000	1.000
Kosten jaarverslag	1.469	1.000	1.000
Contributies en abonnementen	961	1.000	1.000
Verzekeringen en veiligheid	2.232	2.200	2.200
Posters, folders etc.	<u>224</u>	<u>750</u>	<u>750</u>
Totaal materiele lasten	<u>18.819</u>	<u>16.250</u>	<u>18.450</u>
Totaal beheerlasten	<u>40.319</u>	<u>39.850</u>	<u>40.950</u>
<u>Materiële lasten - activiteiten:</u>			
Jaarvergadering	3.191	2.500	2.500
Verenigingsnieuws	3.500	3.500	3.500
Afgevaardigdendag(en)	1.011	1.500	1.000
Dotaties lustrum, afdelingen en kosten penningen	1.000	100	1.100
Afdelingen	18.450	19.000	19.000
Public Relations	2.782	4.000	4.000
Website	<u>2.104</u>	<u>2.500</u>	<u>1.000</u>
Totaal materiele lasten	32.038	33.100	32.100
<u>Deskundigheidsbevordering:</u>			
Activiteiten landelijke werkgroepen	4.862	6.000	6.000
Kosten projecten	220	-	-
Westerheem (incl. porti)	36.257	39.500	36.000
Kosten redactie	3.520	3.000	3.500
Uniforme uitgavereeks en kosten dvd's	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal deskundigheidsbevordering	<u>44.859</u>	<u>48.500</u>	<u>45.500</u>
Totaal activiteitenlasten	<u>76.897</u>	<u>81.600</u>	<u>77.600</u>
<u>Som der lasten:</u>			
	<u>117.216</u>	<u>121.450</u>	<u>118.550</u>
Exploitatieresultaat			
	(4.018)	(8.550)	(11.550)
Saldo rentebaten - en lasten			
	<u>2.052</u>	<u>3.500</u>	<u>2.500</u>
Per saldo baten			
	<u>2.052</u>	<u>3.500</u>	<u>2.500</u>
Resultaat			
	(1.966)	(5.050)	(9.050)

Samenvatting activiteiten en kerngetallen AWN afdelingen 2013

Tonnie van de Rijdt-van de Ven

Onze visie, missie en beleid

Kennis van het verleden is een maatschappelijk belang. AWN-leden leveren daar een heel eigen bijdrage aan. Zij doen dit door eigen onderzoek en meewerken met professionals, het actief uitdragen van kennis en hun betrokkenheid bij behoud en bescherming. Daarmee creëert de AWN tevens draagvlak en publieksparticipatie voor archeologie.

Het beleid van het landelijk bestuur heeft als eerste doel afdelingen en leden te ondersteunen bij het realiseren van deze missie. Landelijk versterkt de AWN de rol en positie van vrijwilligers en waakt zij mee over de belangen van archeologie.

Verantwoording

Dit jaaroverzicht laat in het kort de activiteiten in 2013 zien van de AWN-afdelingen en het landelijk bestuur. Hiervoor is gebruik gemaakt van de verslagen van 20 afdelingen, inclusief 52 lokale werkgroepen. Negen afdelingen hebben hun verslag volgens het gevraagde schema aangeleverd. Van die afdelingen hebben we al hun activiteiten daarmee goed in beeld. Voor afdelingen met 'eigen tekst' is dat minder duidelijk.

De gevraagde tijdsindicatie per activiteit bleek moeilijk te geven, slechts enkele afdelingen hebben dat gedaan en slechts voor een deel van de activiteiten.

Met dit overzicht willen we inspirerende voorbeelden laten zien en meer uitwisseling van ervaringen tussen afdelingen stimuleren.

Hoogtepunten 2013

Dit zijn alleen de hoogtepunten van de afdelingen en werkgroepen die voor hun rapportage het schema hebben gebruikt. De variëteit aan hoogtepunten illustreert het brede scala aan activiteiten van de AWN en de verschillende accenten die afdelingen leggen.

Die hoogtepunten zijn, samengevat:

Tentoonstellingen (5 afdelingen, samen 7 tentoonstellingen)

- ◆ de jubileumtentoonstelling die maandelijks ruim 1000 bezoekers trok (afd. 4)
- ◆ twee kleine tentoonstellingen door de werkgroep Velzen (afd. 4)
- ◆ twee tentoonstellingen in brede samenwerking met historische verenigingen, buurtverenigingen, Waterschap, Openbare Bibliotheek en gemeente (afd. 18)
- ◆ jubileumtentoonstelling 'Kijk eens wat ik gevonden heb', reizend door hun werkgebied (afd. 16)
- ◆ 100.000 uur archeologie door Eduard Zuurdeeg in historisch Museum Ede (afd. 17)
- ◆ Zonder boer geen voer. 5.000 jaar voedselproductie in de Kempen. Bijzonder was vooral dat tentoonstelling en een scala aan nevenactiviteiten samen met ZLTO (Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie) werd gerealiseerd (afd. 23).

Meewerken bij opgravingen (5 afdelingen)

- ◆ ondersteuning bij de opgraving onder het Domplein Utrecht (afd. 12)
- ◆ ondersteuning bij de opgraving van de kerk van Ankeveen (afd. 13)
- ◆ meewerken bij opgraving Twello (afd. 18)
- ◆ opgraving scheepswrak Dronten (afd. 21) Meewerken bij diverse opgravingen door de werkgroepen Uden en De Vonder (afd. 23).

Publiciteit (3 afdelingen)

- ◆ radio-interviews en publiciteit in lokale media en speciale website (afd. 4)
- ◆ eigen publicaties; themanummers (afd. 13), jubileumboek (afd. 16)

Vondstverwerking (2 afdelingen)

- ◆ eigen vondstmateriaal overdragen aan provinciaal depot (afd. 5)
- ◆ uitwerken van materiaal uit eigen oud onderzoek (afd. 11)

Bijzondere vondsten (2 afdelingen)

- ♦ een Keltische ring (afd. 13)
- ♦ een schaaft van 350.000–300.000 jaar voor Chr. de tot nu toe oudste vondst voor die regio, Werkgroep Schijf (afd. 23)
- ♦ Ook afd. 20 meldt een topvondst, een bronzen halsring van 500 v Chr.

Archeologie zichtbaar maken (2 afdelingen)

- ♦ werkgroep Beverwijk is aan het uittesten hoe via blauwe bloemen (vlas) een herinnering kan worden gegeven aan drie ijzertijdboerderijen die 2500 jaar geleden in het betreffende gebied hebben gestaan (afd. 4)
- ♦ voor de werkgroep Uden is een van de hoogtepunten dat besloten is een Middeleeuwse Mariakapel in het plaveisel zichtbaar te maken. Die ligging is dank zij alertheid van de werkgroep getraceerd en onderzocht (afd. 23).

Educatie en publieksbereik (2 afdelingen)

- ♦ basiscursus voor eigen leden en excursie naar tentoonstelling van werkgroep Houten (afd. 12)
- ♦ het ontwikkelen van een archeologische leskist voor basisscholen (werkgroep Uden) en het zelf uitbrengen van een knapzakfietsroute (Werkgroep Schijf, afd. 23).

Eigen werkruimte (2 afdelingen)

Wellicht niet direct een hoogtepunt maar wel memorabel:

- ♦ de Werkgroep Diemen moet op zoek naar een nieuwe werkruimte. Er is nu een tijdelijke oplossing voor twee jaar (afd. 5)
- ♦ samengaan wat behuizing betreft met gemeentearcheologen Arnhem en regio-archeologen (afd. 17).

Gemeentelijk beleid (1 afdeling)

- ♦ het (eindelijk) ontwikkelen van een gemeentelijke archeologiekaart en -beleid. (Werkgroep Uden, afd. 23)

Overzicht van alle activiteiten

Deze voorbeelden zijn door afdelingen en lokale werkgroepen zelf benoemd als hoogtepunten of bijzonderheden. Hieronder volgt een totaaloverzicht van alle activiteiten en van alle afdelingen.

Verrijking van de archeologische kennis

Eigen onderzoeken als AWN

Vondstverwerking en vondstmelding

Op werkplaatsen en zolders ligt nog veel materiaal. Het (opnieuw) onderzoeken, sorteren en beschrijven daarvan is voor veel afdelingen een hoofdactiviteit. In enkele gevallen gaat het om recent materiaal.

Veldverkenningen brengen soms vele uren vondstverwerking met zich mee.

Vijftien afdelingen melden in totaal zo'n 43 projecten vondstverwerking, Voor zover daarin geïnvesteerde tijd is vermeld, varieert dat van 30 tot ruim 700 uur per project.

Soms is het herinrichten van de eigen werkplaats de aanleiding (afd. 3) of overdracht van eigen materiaal aan het provinciaal depot (afd. 5, 9, 10 en 19).

Er wordt niet alleen onderzocht en beschreven, er wordt ook veel gerestaureerd.

Vier afdelingen stimuleren actief vondstmelding door derden, met name van detectorzoekers (afd. 1, 13, 19 en 23). Afd. 19 heeft met de gemelde vondsten een kleine tentoonstelling ingericht.

Veldverkenningen en booronderzoek

Dertien afdelingen maken melding van veldverkenningen, in totaal 55 projecten. Het varieert van oppervlaktevondsten verzamelen, al dan niet met metaaldetectie, maar ook zijn grondradar (afd. 9) of prikstok (afd. 20) gebruikt. Wanneer afdelingen verschillende lokale werkgroepen hebben, vinden duidelijk meer veldverkenningen plaats.

Afd. 1 heeft samen met Hogeschool Saxion een inventarisatie gemaakt van cultuurhistorische sporen in Hooghalen, het gebied rond kamp Westerbork. De afdeling is bezig met voorbereiding van twee speciale projecten, één op de plek van een Joods werkkamp Ybenhaer uit WOII en één voor het terrein waar de Slag van Noordhorn in 1581 heeft plaatsgevonden.

Afd. 10 doet langlopend archief- en veldonderzoek naar de Zeeuwse binnendijken. Bijzonder is ook dat zij rondleidingen op Oud Rilland gebruiken voor monitoring van dat gebied.

Afd. 16 heeft een langlopend project bij de Overasseltse en Hatertse vennen. Het is een reddingsoperatie toen door grondaafgravingen een belangrijk archeologisch bodemarchief verloren dreigde te gaan.

Twee afdelingen hebben booronderzoek gedaan. Afd. 8 doet geofysisch onderzoek als vorm van scholing.

Afd. 17 heeft booronderzoek gedaan naar het mogelijk verloop van de Limes bij Herwen.

Waarnemingen en zelfstandige opgraven

Een waarneming is 'toekijken' en documenteren bij grondwerkzaamheden wanneer geen archeologisch onderzoek plaatsvindt. Bij 'opgraven' mag de vrijwilliger zelf met de schop in de grond. Het onderscheid is niet altijd duidelijk omdat afdelingen veldactiviteiten soms melden als 'archeologisch onderzoek'.

Twaalf afdelingen hebben gezamenlijk 59 waarnemingen gedaan. Veelal kortdurend (1 of 2 dagen) en op verzoek van gemeenten bij grondwerkzaamheden waar geen archeologisch vooronderzoek verplicht was of met een negatief selectiebesluit. Maar in een aantal gevallen ook op eigen initiatief, omdat men 'eigenwijs' is en twijfel heeft bij het selectiebesluit. Vrijwel altijd wordt dan toch nog archeologische informatie gevonden en veilig gesteld.

Zeven afdelingen hebben zelfstandig opgegraven (afd. 5, 6, 9, 12, 15, 17 en 18). De aanleiding is niet altijd duidelijk; het lijkt bijvoorbeeld om een noodopgraving te gaan (afd. 9). Eenmaal is verder onderzoek gedaan nadat de verplichte opgraving was afgesloten en werden nog vele vondsten gedaan (afd. 15). Eenmaal is na een waarneming bij de RCE toestemming gevraagd voor opgraven (afd. 6). Bij afd. 12 is een aanvankelijk eigen opgraving daarna in samenwerking met RAAP voortgezet.

Het zijn allemaal korte projecten (voor zover vermeld max. 30 uur). Voorbereiding vraagt meer tijd dan het werk in het veld. Bijvoorbeeld drie dagen voorbereiding voor twee dagen in het veld (afd. 18).

Onderzoek onder water

Afd. Noord van de LWAOW houdt zich nog tot eind 2014 bezig met het project “Onderzoek naar de Maritieme Historie van Friesland onder Water”.

Bij afd. 11 is zes keer onderzoek onder water uitgevoerd in Giessen. De werkgroep Mergor in Mosam heeft archeologische verkenningen gedaan in de Maas bij Cuijk (afd. 16).

Meewerken aan onderzoek van gemeenten en bedrijven

Vondstverwerking voor depots en bedrijven

Elf afdelingen assisteren gemeenten, provinciale depots en/of bedrijven bij het verwerken van vondsten. Het gaat in totaal om 18 projecten. Bij gemeenten en provinciale depots is dat structureel en langlopend, zodat tijdsinvestering niet is aan te geven. Bij afgebakende projecten gaat het ook om forse investeringen van 50 tot 100 dagen.

Vondstverwerking omvat ook tekenen en restaureren.

Naast vondstverwerking wordt ook aanvullend historisch onderzoek gedaan.

Aanleveren informatie voor vooronderzoek

Door acht afdelingen is informatie aangeleverd voor 42 vooronderzoeken. Het vraagt over het algemeen weinig tijd (1 tot 12 uur per vraag).

Assistentie bij veldverkenningen en booronderzoek

Dertien afdelingen hebben assistentie verleend bij 25 onderzoeken, inclusief metaaldetectie.

Dat was soms ook controle van of toekijken bij veldonderzoek door professionele bedrijven (resp. afd. 5 en 15).

Afd. 7 assisteert bij langlopende projecten voor monitoring in Westduinen en geologisch booronderzoek in Ockenrode.

Assistentie bij opgravingen en archeologische begeleiding

Van veertien afdelingen hebben vrijwilligers meegewerkt aan onderzoek, in totaal 27 projecten. Dat is soms zeer tijdsintensief (150 tot 200 dagen). Met name in assistentie bij het onderzoek naar scheepswrakken in Flevoland (afd. 21) en begeleiding bij de reconstructies van beekdalen (afd. 23) zijn vele vrijwilligersuren besteed.

Assistentie omvat ook zeven (twee projecten bij afd. 21) of het verzamelen van stortvondsten (afd. 10).

Assistentie wordt verleend aan gemeentelijke diensten en aan bedrijven. Er worden in totaal 14 verschillende bedrijven genoemd, waarmee is samengewerkt.

Bij het meewerken met bedrijven worden enkele kritische kanttekeningen geplaatst. Er wordt pas assistentie gevraagd als de tijd dringt en dan is de tijd te krap om vrijwillige inzet goed te organiseren. Of er wordt te krap geoffreerd, waarmee vrijwilligers gebruikt worden als goedkope vervanging van beroepsarcheologen.

Educatie van vrijwilligers

Dit is de scholing van eigen leden, om hen toe te rusten voor hun activiteiten als vrijwilliger in de archeologie. Deze educatie vindt voornamelijk binnen de afdelingen plaats en wordt landelijk ondersteund.

Educatieactiviteiten van afdelingen voor eigen leden

Lezingen: 14 afdelingen, totaal 50 lezingen, van eenmaal tot 8 maal per jaar, 10 tot 60 toehoorders per lezing.

Excursies: 10 afdelingen, 31 excursies, van één tot 9 maal per afdeling (afd. 8 en 23). Beide afdelingen organiseerden ook een meerdaagse reis, Er worden ook fiets- en wandeltochten aangeboden. Per excursie gaan enkele tot 30 deelnemers mee.

Cursussen en workshops: acht afdelingen bieden cursussen of workshops aan. Drie afdelingen geven een basiscursus (12, 16 en 17). Ander aanbod is: eigen veldwerk practica (afd. 8), botmateriaal (afd. 10 en 21) romeins aardewerk (afd. 23) en archeologie en gemeentelijk beleid (afd. 15).

Nieuwsbrief/ Ledenbrief: dertien afdelingen hebben hun eigen periodieken. Het bereik is meestal groter dan de eigen leden, De nieuwsbrieven komen eenmaal tot 12 keer per jaar uit en steeds vaker alleen digitaal. Afd. 18 en 23 voorzien daarnaast hun leden vele malen per jaar digitaal van korte actuele informatie.

Sociale activiteiten: sociale activiteiten versterken de binding. Vijf afdelingen maken daar melding van, één tot drie keer per jaar.

Educatie van vrijwilligers, landelijk

Curriculum basiscursus: om de scholing van onze leden voor archeologisch onderzoek beter in te vullen en meer eenheid te krijgen in de scholing per afdeling is door twee stagiaires van de Hogeschool Arnhem-Nijmegen een curriculum ontwikkeld voor een basiscursus. Dit in opdracht van het landelijk bestuur. Alle afdelingen zullen gestimuleerd worden en ondersteund om periodiek een basiscursus aan te bieden. Dat kan per afdeling, maar ook door afdelingen samen.

Jeugdeducatie

Activiteiten van afdelingen

Lessen in de klas voor basisscholen: Tien afdelingen gaan naar scholen voor lessen in archeologie. Dit in allerlei varianten. Soms een enkele les, soms een structureel programma. In afd. 1 draait een project waarbij in 19 scholen in de gemeente Coevorden archeologieles wordt gegeven. De meeste programma's zijn bestemd voor de groepen 6 en 7. Maar ook voor jongere kinderen zijn met succes activiteiten georganiseerd (bijvoorbeeld voor groep 4, door afd. 3, werkgroep Velzen, en afd. 23).

Per activiteit worden met al deze lessen enkele tientallen tot 550 kinderen bereikt. Door (lokale werkgroepen van) afd. 10, 12 en 23 is eigen lesmateriaal ontwikkeld, deels samen met andere erfgoedorganisaties.

Lokale werkgroepen van de afdelingen 4 en 12 bieden educatie voor de naschoolse opvang.

Educatie in de werkplaats: vijf afdelingen bieden scholieren educatie in de eigen werkplaats. Afd. 20 is daar met de Veldschuur in Rouveen in het bijzonder actief mee, in combinatie met veldexcursies Zij hebben dit jaar 30 groepen ontvangen, ca. 1100 scholieren.

Veldexcursies voor scholieren: zes afdelingen hebben die mogelijkheid gegeven. Soms in combinatie met lessen in de klas (afd. 1) of met educatie in de werkplaats (afd. 20)

Afd. 19 was betrokken bij een speciale 'kinderschatgraafdag'. De werkgroep Schijf van afd. 23 heeft veldverkenningen met kinderen als hoofdactiviteit.

Rondleidingen voor scholieren op tentoonstellingen: Zes afdelingen maken daar melding van. Het betreft eigen permanente tentoonstelling, tentoonstellingen bij natuurorganisaties of speciale projecten. Met die rondleidingen worden 100 tot 'vele honderden' kinderen bereikt.

Voortgezet onderwijs

Maatschappelijke stage: de afdelingen 9, 10, 17 en 23 hebben stagiaires begeleid, variërend van 2 tot 6 leerlingen,

Andere activiteiten voor voortgezet onderwijs: afd. 4 en 18 hebben lessen in de klas verzorgd. Afd. 12 heeft drie vo-groepen op een tentoonstelling rondgeleid en in afd. 23 hebben 200 middelbare scholieren booronderzoek gedaan naar de ligging van een oude hoeve.

Activiteiten voor het HBO: afd. 1 heeft voor 45 Saxion-leerlingen een veldexcursie gegeven. Bij afd. 4 werkgroep Kennemerland hebben 5 HBO-studenten opdrachten over archeologie uitgevoerd en afd. 17 biedt op de eigen werkplaats educatie voor HBO -studenten.

Landelijke activiteiten

De Werkgroep Jeugd en Archeologische Erfgoededucatie heeft 13 nieuwe lespakketten of instructiemateriaal ontwikkeld. Ze hebben dit jaar geen eigen educatie-activiteiten uitgevoerd. Een Zomerkamp, samen met Hunebedcentrum Borger, is niet doorgegaan door te weinig inschrijvingen. De inschrijving was te kort voorafgaande aan de zomervakantie.

Publieksactiviteiten van afdelingen

Lezingen voor een breed publiek: Twaalf afdelingen bieden lezingen aan voor een breed publiek, in totaal ruim 40 lezingen met een bereik van 20 tot ruim 100 toehoorders per lezing.

Verschillende regio's kennen een 'Dag van de Archeologie' (b.v. de afd. 1, 5, 10) met lezingen maar ook andere activiteiten.

Afd. 1 heeft tweemaal een serie van 5 en 8 lezingen georganiseerd over de archeologie van Noord-Nederland, aangevuld met veldexcursies. Per serie werden de lezingen door zo'n 56 en 58 mensen gevolgd.

Afd. 23 organiseerde samen met ZLTO een serie van 5 lezingen over de ontwikkeling van de landbouw waarbij archeologie verbonden werd met de hedendaagse landbouw.

Tentoonstellingen: Twaalf afdelingen hebben zelf tentoonstellingen georganiseerd of dat samen met anderen gedaan. Het kan variëren van het inrichten van etalages (afd. 8) een eigen permanente tentoonstelling (b.v. werkgroep Houten, afd. 12 en werkgroep De Vonder, afd. 23). Bij hoogtepunten zijn reeds genoemd de jubileumtentoonstellingen van de afdelingen 4 en 16 en de tentoonstelling samen met agrariërs in afd. 23. Met die tentoonstellingen wordt een groot publiek bereikt. Van enkele honderden tot zoals bij afd. 4 1000 per maand.

Open dagen eigen werkplaats / depot: de afdelingen 11 en 16 zijn door het hele jaar op bepaalde tijden open voor publiek. De afd. 3, 8 en 12 waren te bezoeken bij de Open Monumentendag.

Open dagen bij opgravingen: Afd. 18, 21 en werkgroep De Vonder van afd. 23 hebben assistentie verleend bij open dagen van opgravingen. Op zo'n open dag zijn zo'n 80 tot 500 bezoekers rondgeleid.

Stand bij evenementen: Elf afdelingen hebben in totaal bij 22 evenementen via een stand archeologie gepromoot. Dat zijn bijvoorbeeld streekfestivals of streekmarkten maar b.v. ook het Italia festival in Haarzuilens, de Oertijdmarkt in Borger, Open Monumentendagen en de Uitmarkt.

Evenementen (mee) organiseren: als voorbeelden hiervan zijn genoemd de Maand van de geschiedenis (afd. 9), Archeotours en Monumentenweken (afd. 18). Open Monumentendag (afd. 9 en 12) en demonstraties zoutzieden (afd. 10). Verschillende afdelingen zijn actief betrokken bij de organisatie van grotere evenementen zoals '2000 jaar Romeinen in Velsen' en '1000 jaar Slag bij Vlaardingen' en activiteiten rond de Limes.

Het zichtbaar maken van archeologie: de afd. 4, 9, 11 en 23 geven daar voorbeelden van. Bij hoogtepunten is reeds genoemd het via blauwe bloemen een verwijzing maken naar ijzertijdboerderij. Bij de andere voorbeelden gaat het om informatieborden, markeringen van contouren en dergelijke.

Publicaties

De meeste afdelingen zorgen regelmatig voor publiciteit in lokale bladen. De afd. 4 en 21 zijn uitgebreid aan het woord geweest op lokale radiozenders.

Acht afdelingen hebben eigen boeken en/of catalogi uitgebracht of zijn daar ver mee gevorderd (de afd. 2, 6, 7, 10, 13, 16, 18 en 23). Afd. 13 brengt een eigen digitale reeks publicaties uit: Archeologica Naerdincklandt.

Westerheem was ook dit jaar het boegbeeld voor publicaties.

Afdeling 6 heeft in 2013 een themanummer in Westerheem verzorgd.

Publieksactiviteiten landelijk

Maand van de Geschiedenis en Romeinenfestival

De AWN is partner van Maand van de Geschiedenis. Tijdens de Maand van de Geschiedenis in oktober 2013 organiseerden AWN-afdelingen diverse activiteiten. Het thema van de Maand van de Geschiedenis was *Vorst & Volk*.

Het Romeinenfestival / Weekend van de Archeologie 2014 is in voorbereiding. Dit evenement vindt om de 2 jaar plaats. Het was in 2012 en nu weer in 2014.

Limesproject

De AWN participeert in de Stichting Romeinse Limes Nederland. De Limes is de grens van het voormalige Romeinse Rijk en werd van ongeveer 57 voor Chr. tot zo'n 400 na Chr. door de Romeinen gebruikt.

Behoud en bescherming

We dragen niet alleen bij aan kennis van en over archeologie, We willen ook zoveel mogelijk voorkomen dat waardevolle archeologische sites en materiaal vernietigd worden.

Samenwerking met andere erfgoedorganisaties

Voor behoud en bescherming van het archeologisch erfgoed maken we ons sterk door krachten te bundelen en samen te werken met andere erfgoedorganisaties. Dat gebeurt op de eerste plaats lokaal en per regio. De wijze waarop en de mate waarin dat gebeurt verschilt nog erg per regio. Elf afdelingen melden contacten met andere erfgoedorganisaties. Het varieert van contacten met 2, 4 of 5 organisaties, tot 25 en verspreid over meerdere gemeenten. In afd. 17 is er vijf maal per jaar een historische herberg, waarbij er per keer zo'n 100 bezoekers zijn. Ook is er samenwerking rond specifieke projecten, zoals reeds bij evenementen is vermeld. Het landelijk bestuur investeert ook veel in samenwerking met andere organisaties. Daarvoor verwijzen we naar het jaarverslag van het landelijk bestuur.

Regionaal netwerk

Voor effectieve belangenbehartiging zou bij voorkeur in elke gemeente een correspondent of contactpersoon actief moeten zijn. Dat kunnen AWN-leden of leden van lokale historische organisaties zijn. Zover is het helaas nog niet. De afdelingen 6, 15 en 23 hebben nu zo'n netwerk.

Betrokken zijn bij gemeentelijk beleid

De verantwoordelijkheid voor behoud en bescherming van archeologische waarden ligt voor een groot deel bij gemeenten. Goede contacten met gemeenten en betrokkenheid bij hun beleid hebben we nodig om het archeologisch belang te bewaken.

Zeven afdelingen rapporteren dat zij actief betrokken zijn bij gemeentelijk beleid. In de meeste gevallen echter alleen bij enkele gemeenten binnen hun werkgebied. Het gaat dan met name over inbreng bij het in kaart brengen van de archeologische waarden binnen de gemeenten of de 'erfgoedkarakteristiek' en het daaraan te koppelen beleid. Vooral in afd. 7 zijn de lokale werkgroep op dit punt actief.

Structureel overleg met gemeenten wordt ook door zeven afdelingen gemeld, dat zijn echter niet allemaal dezelfde afdelingen. Dat structureel overleg is dan bijvoorbeeld overleg met de gemeentelijke of regioarcheoloog over uitvoerende zaken. Structureel overleg is in een aantal gemeenten overleg met alle erfgoedorganisaties. Dat lijkt meer kans van slagen te hebben.

Signaleren

Afdelingen zijn vooral alert op grondverstoringen zonder archeologisch onderzoek en zien toe op 'toevalsvondsten'. Dan trekken zij aan de bel. Zie bijvoorbeeld de reddingsactie van afd. 16 bij de Overasseltse en Hatertse vennen. De afdelingen 6, 9 en 11 melden ook diverse van dat soort situaties. Afd. 23 heeft op voorhand een bezwaar ingebracht bij mogelijke aantasting van de laatste eenzame toren in Brabant, dit met steun van enkele hoogleraren.

Zienswijzen en juridische procedures

Zienswijzen op bestemmingsplannen zijn door 4 afdelingen ingediend. Het gaat in totaal om 10 zienswijzen, waarbij de meeste door afd. 23 zijn gedaan (6 maal). Voor zover er al besluiten op die zienswijzen zijn genomen, zijn de zienswijzen effectief geweest.

Nieuwe bezwaar- en beroepsprocedures worden voor dit jaar niet gemeld. Wel is er op basis van eerder beroep, tweemaal een positieve uitspraak van de Raad van State over 30 cm als norm voor verstoringsdiepte en moet diepere versterking worden aangetoond (afd. 23).

Landelijke actie

Landelijk en samen met afd. 16 heeft de AWN zich ingezet voor beter behoud van een uniek Romeins grafveld in Huissen. Op het grafveld zou 'archeologie-vriendelijk' gebouwd gaan worden, maar dat was ons inziens en volgens vele professionele archeologen geen adequate bescherming. Het belang van het grafveld is met een groot artikel in de NRC onderstreept en de gemeente heeft inmiddels besloten dat het grafveld moet worden opgegraven.

Landelijke werkgroep Belangenbehartiging

Deze werkgroep ondersteunt afdelingen bij behoud en bescherming. De werkgroep informeert afdelingen via nieuwsbrieven en geeft op verzoek advies en scholing. Afdelingen maken nog weinig gebruik van die ondersteuning. Zie verder het jaarverslag van hoofdbestuur en landelijke werkgroepen.

Onderhoud archeologische monumenten

Behoud en bescherming omvat ook goede zorg voor archeologische monumenten.

Drie afdelingen zijn actief betrokken bij onderhoud. Bij afd. 16 gaat het om herstel van de eerder vermelde schade die is aangericht door de grondwerkzaamheden in de Overasseltse en Hatertse vennen. Afd. 21 is betrokken bij onderhoud en restauratie bij de Ommerschans. Binnen afd. 23 is assistentie verleend bij onderhoud van het grafveld Slabroek en grafheuvels in Someren.

Activiteiten om archeologie zichtbaar te maken, eerder vermeld in dit overzicht, zijn ook te zien als een vorm van onderhoud.

Bestuurssamenstelling Hoofdbestuur AWN per 31-12-2013

Voorzitter

A.H.J. van de Rijdt-van de Ven (Tonnie)

Luxemburglaan 43

5625 NB Eindhoven

(040) 241 59 10 / 06-234 838 18

vdrijdt@iae.nl

Vice-voorzitter AWN en wgr. Jeugd en Archeologische educatie

W. Schennink (Wim)

Vossenberglaan 29
6891 CP Rozendaal (Gld)
(026) 361 03 34
Schennink-dekker@hetnet.nl

Algemeen secretaris

F.G. van den Beemt (Fred)
Ruiterakker 19
9407 BE Assen
(0592) 34 51 65 / 06-502 319 96
awn@vdbeemt.nl

Algemeen penningmeester

H. J. Spreen, (Harmen)
De Pauwetuin 19, 1181 MP Amstelveen.
Tel: (020) 453 70 21
hspreen@xs4all.nl

Deskundigheidsbevordering

C. Daleboudt (Kees)
Dorpsstraat 21
4641 HV Ossendrecht
(0164) 67 26 35
cdaleboudt@planet.nl

PR en Communicatie

Vacant

Belangenbehartiging

J.P. van Wijk (Paul)
Reggestraat 11
7523 CP Enschede
(053) 431 40 41 / 06-137 656 33
pw566@hotmail.com

Veldwerkeducatie en Website

R. Raats (Ruud)
Karper 41
3824 LT Amersfoort

(033) 480 81 81 / 06-557 848 78
ruud.raats@xs4all.nl

Westerheem

A. de Vries – Oosterveen (Akke)
Ulvenhoutselaan 85
4834 MD Breda
(076) 560 09 17 / 06-337 305 09
redactiewesterheem@hotmail.com

LWAOW

J. Venema (Jan)
Groote Zijlroede 1
8754 GG Makkum
(0515) 23 21 60
Voorzitter@lwaow.nl

Notulist Vergaderingen Hoofdbestuur en DB

I. van de Scheur (Ineke)
Jachthoeve 70 3992 NW Houten
(030) 637 33 57
inekevandescheur@hetnet.nl

Bureau AWN

N.L.van Dinther & Partners
Postbus 714
3170 AA Poortugaal
(010) 501 74 51
awn@vandinther.nl

Webmaster awn-archeologie.nl

Dik Bol
Stationsstraat 45
5281 GB Boxtel
(0411) 61 67 63
d@familiebol.nl

Secretariaten AWN-afdelingen

1. Noord-Nederland: H. Meijer, Eusteringenweg 3, 9409 TK Loon, 0592-342670, hes.meijer@ziggo.nl

2. Archeologie Land en Water Noord-Holland Noord - ALWH-AWN: Timo M. Perger, Venenlaan 5, 1623 RA Hoorn, timper2012@g.mail.com

3. Zaanstreek/Waterland: Mw. M.B. de Kort
Leeghwaterstraat 1, 1541 LS Koog aan de Zaan
075- 7712363 maybritt.vd.scheer@chello.nl

4. Kennemerland (Haarlem en omstreken): Mw. H.C. Vermast, Bankenlaan 2, 1944 NM Beverwijk, tel. 0251-200897, archeologiekennemerland@live.nl

5. Amsterdam en omstreken:
Donna Fluitsma, Geertuidahoeve 7, 1422 RD Uithoorn,
0297-567040, awnamsterdam@gmail.com

6. Rijnstreek: B. Zandbergen, Engelenburg 20, 2402 KN Alphen aan de Rijn, 017 - 2745032
awnrijnstreek@yahoo.com

7. Den Haag en omstreken: D.C. Bakkenes
A. Duykstraat 8, 2582 TK Den Haag, 070-3507159, 06 2214 3881, dcbakkenes@gmail.com

8. Helinium (Waterweg Noord): Mw. H. van Wensveen,
Westlandseweg 258, 3131 HX Vlaardingingen,
helinium@vanwensveen.nl

9. Noord-Holland Noord J.W. van Rossum Nassauplein 58,
1815 GV Alkmaar, 072- 5157122 - 0642853944
javaros@hetnet.nl

10. Zeeland: Mw. A.T. Dieleman-Hovinga, Terneusensestraat
64, 4543 RR Zaamslag, tel. 0115-431547,
aukjetjitske@hotmail.com

11. Lek- en Merwestreek: C. Westra, Eigen Haard 22, 3312 EH Dordrecht, tel. 078-6350184, corguzzi@yahoo.com

12. Utrecht en omstreken: P. van Oudenaarde Beukenburg 16,
3452 JC Vleuten, 06-83972939 / 030-6668872,
petra_van_oudenaarde@hotmail.com

13. Naerdincklant – Archeologie tussen Eem en Vechtstreek:
Mw. M. Kroon, Wevershoek 4, 1383 CP Weesp, tel. 0294-417894, secretaris@naerdincklant.nl

14. Vallei en Eemland (Amersfoort en omstreken): W.C. van Vliet, Hoochbeen 12, 3905 WJ Veenendaal, tel. 0318-784046
awn.afd14@gmail.com

15. West- en Midden-Betuwe en Bommelerwaard: Jelle van Hemert
Doorningstraat 22, 5328 CS Rossum, Tel. 06 12596050, e-mail info@archeologie-betuwebommelerwaard.nl

16. Nijmegen en omstreken: Leo ten Hag, Lorkenstraat 14,
6523 DR Nijmegen, tel. 024-6776168. lhwtenhag@planet.nl.

17. Zuid-Veluwe en Oost-Gelderland: P. L. Weegels, Van der Molenallee 131, 6865 CC, Doorwerth, 026-3342385/06-51637454, p.weegels@hetnet.nl

18 Zuid-Salland - IJsselstreek - Oost-Veluwezooim: ir. G.W.M. Tiemessen, Heggerank 164, 7242 MN Lochem 0573-252768, g.tiemessen164@kpnmail.nl

19. Twente: C.R. de Rooij, Accasialaan 24, 7611 AR Aadorp, tel. 0546-865992 - 06 25527814, awn-19twente@hotmail.nl

20. IJsseldelta-Vechtstreek: F. Spijk, Gen. Eisenhowerlaan 55, 7951 AW Staphorst, tel. 0522-461684, f.spijk@ziggo.nl

21. Flevoland: J. Boes, Normandieplein 6, 8303 HA Emmeloord, tel. 0527-699113, janboes@online.nl

22. West-Brabant: Mw. A.M. Visser, Dorpsstraat 21, 4641 HV Ossendrecht, tel. 01 64-672635, jmvisser@planet.nl

23. Archeologische Vereniging Kempen en Peelland: Mw. W. van Vegchel, Deken van Somerenstraat 6, 5611 KX Eindhoven, tel. , 040 – 2386283 awnafdeling23@gmail.com

24. Midden-Brabant: Deze afdeling is voorlopig aangehaakt aan afd. 23. Zie daar het contactadres.

31. Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water (LWAOW), dhr. A.F. Zandstra (Albert)
W. de Zwijgerstraat 20; 8331 GT Steenwijk 0521-517456
secretariaat@lwaow.nl